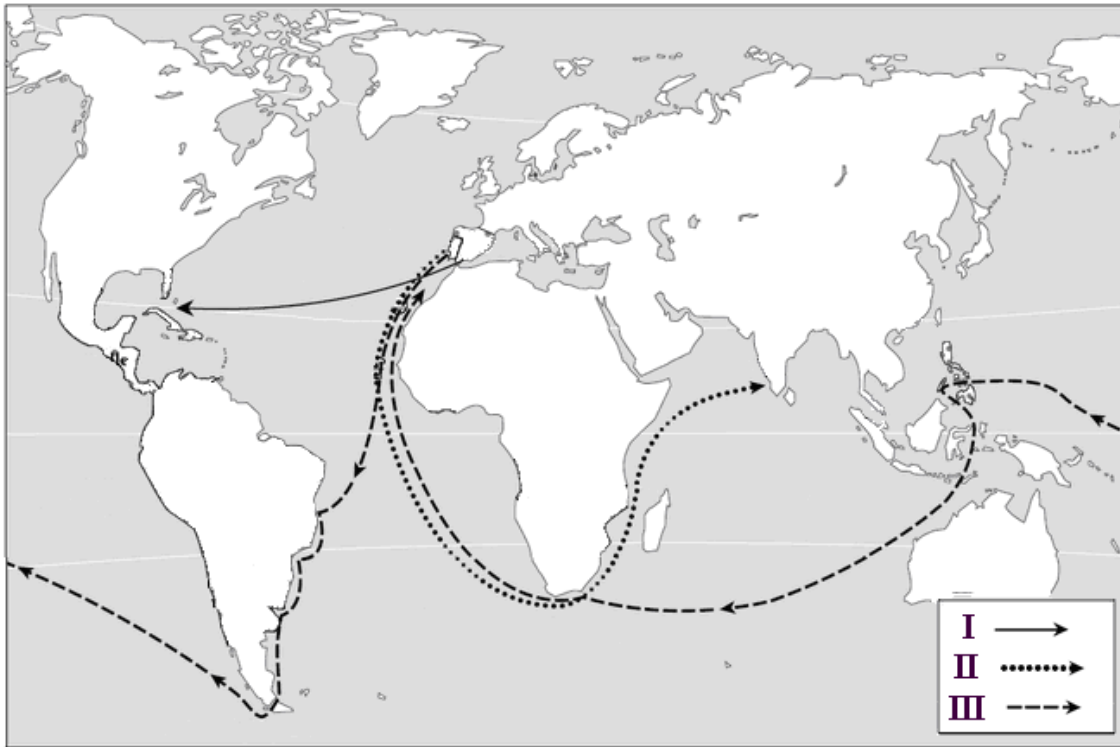

1. Remdamiesi pateiktais A, B, C, D šaltiniais, atlikite užduotis.

ŠALTINIS A (žemėlapis)

ŠALTINIS B (Iš jūrų ekspedicijos dalyvio užrašų)

1497 m. <...> karalius Manuelis išsiuntė keturis laivus ieškoti atradimų ir prieskonių. Šių laivų komandoras buvo Vasko da Gama. Sekmadienį 1497 m. liepos 8 dieną pakėlėme inkarą Rastele (Lisabonos priemiestyje). Penktadienį, 1498 m. gegužės 17 dieną, (...) pamatėme žemę, o po to priplaukėme Kalikuto miestą.

ŠALTINIS C (Iš Istorijos vadovėlio)

1492 m. rugpjūčio 3 dieną, trys nedidelės karavelės išplaukė <...>. Jomis plaukė 90 jūreivių, pasiryžusių pasiekti turtingąją Indiją. (...) Po 70 dienų Kolumbas pasiekė pirmąsias salas. Jis apsidžiaugė, manydamas, kad pasiekė Kiniją arba Japoniją, tačiau iš tiesų, pats to nežinodamas, Kolumbas atrado naują žemyną.

ŠALTINIS D (Iš keliautojo Pigafeto dienoraščio)

1520 m. lapkričio 28 dieną, trečiadienį, mes išsikapstėme iš šio sąsiaurio ir įplaukėme į didžiulę jūrą, kurią pavadino „Ramiąja“. (...) Ramiąją ją pavadino todėl, kad plaukiant nepatyrėme nei mažiausios audros.

SOCIALINIAI MOKSLAI • 8 KLASĖ

1.1. Kokių bendrų pavadinimų vadinamos šaltiniuose A, B, C, D aprašytos jūrų kelionės?

_____ (1 taškas)

1.2. Kuriame istoriniame laikotarpyje vyko šaltiniuose A, B, C, D aprašytos jūrų kelionės? Parašykite šio laikotarpio pavadinimą.

_____ (1 taškas)

1.3. Remdamiesi žemėlapiu (šaltinis A), įvardykite bent vieną Europos šalį, kuri organizavo jūrų keliones.

_____ (1 taškas)

1.4. Remdamiesi šaltiniais ir savo žiniomis, nurodykite vieną priežastį, kodėl buvo organizuojamos šios jūrų kelionės.

_____ (1 taškas)

1.5. Parašykite pavardę keliautojo, kurio kelionė pavaizduota žemėlapyje (šaltinis A) sutartiniu ženklu II (••••►)?

_____ (1 taškas)

1.6. Paašškinkite šaltinio C žodžius „... *pats to nežinodamas, Kolumbas atrado naują žemyną*“.

_____
_____ (1 taškas)

1.7. Kokia kelionė aprašyta šaltinyje D? Savo nuomonę pagrįskite.

_____
_____ (2 taškai)

1.8. Parašykite vieną šaltiniuose aprašytų jūrų kelionių pasekmę tolesniam žmonių gyvenimui.

_____
_____ (1 taškas)

SOCIALINIAI MOKSLAI • 8 KLASĖ

2. Remdamiesi pateiktais A, B, C šaltiniais, atlikite užduotis.

ŠALTINIS A (Iš mąstytojo veikalo)

Mūsų tauta skirstoma į tris žmonių luomus. Taigi yra arba kilmingieji, arba miestiečiai, arba žemdirbiai. Jie turi skirtingus užsiėmimus, gyvena nevienodą gyvenimo būdą, laikosi kitokių įstatymų, ir tai skiria vieną nuo kito. Kilmingieji, neužsiimdami jokiais patarnavimo darbais arba mechaninio pobūdžio verslais, atlieka karinę tarnybą ir budi gindami tėvynę nuo priešų puldinėjimų.

ŠALTINIS B (Iš Istorijos vadovėlio)

Visuomenę išlaikė valstiečiai, kurie sudarė pagrindinę gyventojų dalį. XVI a. įvykdžius Valakų reformą, valstiečiai gavo žemės, už kurią jie privalėjo eiti lažą, mokėti činšą bei duoti duoklę.

ŠALTINIS C (Moters drabužiai)

2.1. Remdamiesi šaltiniu A, nurodykite **du** skirtumus, kuo tarpusavyje skyrėsi šaltinyje išvardinti trys žmonių luomai?

- _____
  - _____
- (2 taškai)*

2.2. Kuris luomas, minimas šaltiniuose, užėmė aukščiausią padėtį visuomenėje? Savo nuomonę pagrįskite.

_____
_____
(2 taškai)

2.3. Remdamiesi šaltiniais A ir B, pagrįskite, kad valstiečiai tuometinėje visuomenėje buvo nelaisvi.

_____
_____
(1 taškas)

2.4. Kurio luomo atstovė pavaizduota šaltinyje C? Nurodykite, kodėl taip manote?

_____
_____
(1 taškas)

3. Kuri šių istorijos įvykių chronologinė tvarka yra teisinga?

1. Kolumbas atranda Amerikos žemyną.
2. Lietuvos sostinės Vilniaus įkūrimas.
3. Pirmasis Lietuvos vardo paminėjimas.
4. Reformacijos pradžia Europoje.

- A** 2, 3, 1, 4.
B 3, 1, 4, 2.
C 1, 3, 2, 4.
D 3, 2, 1, 4.

(1 taškas)

4. Kurioje eilutėje išdėstytos sąvokos būdingos viduramžių epochai?

- A** Luomas, feodas, senjoras.
B Gladiatorius, teatras, akropolis.
C Revoliucija, pramonės perversmas, garvežys.
D Šaltasis karas, fašizmas, holokaustas.

(1 taškas)

5. Martynas Mažvydas ir Mikalojus Dauša buvo:

- A** LDK karvedžiai;
B Lietuvos Statutų leidėjai;
C žymūs knygnešiai;
D lietuviškos raštijos kūrėjai.

(1 taškas)

6. Steponui Batorui valdant Lietuvos ir Lenkijos valstybę:

- A** įkurtas Vilniaus universitetas;
B susikūrė vieninga Lietuvos valstybė;
C pasirašyta Liublino unija;
D Lietuva priėmė krikštą.

(1 taškas)

SOCIALINIAI MOKSLAI • 8 KLASĖ

7. Remdamiesi pateiktais šaltiniais, atlikite užduotis.

ŠALTINIS A

Vaikas turi teisę būti apgintas nuo įvairiausio pobūdžio fizinio ar psichologinio smurto, įžeidimų ar piktnaudžiavimo, priežiūros nebuvimo ar nerūpestingo elgesio, grubaus elgesio ar išnaudojimo, <...>, kuriuos jis gali patirti iš tėvų, teisėtų globėjų ar kurio nors kito jį globojančio asmens.

Vaiko teisių konvencija, 19 straipsnis

Draudžiama vaiką kankinti, žaloti, žeminti jo garbę ir orumą, žiauriai su juo elgtis.

LR Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas, 10 straipsnis

ŠALTINIS B

Vienuolikmetis Tomas neturi draugų, nes yra storas. Mokykloje berniukai jį stumdo ir nuolatos tyčiojasi, kad jis storulis. Per kūno kultūros pamokas berniukai net mokytojo liepiami nepriima Tomo žaisti, nes jis yra „žioplas“ ir „tik gadina žaidimą“. Vaikas jaučiasi labai vienišas ir nelaimingas.

Tomas: „Man taip atsibodo būti nuolat stumdomam... Nežinau, kaip pasipriešinti... Prašau, patarkite man, ką daryti?“

- 7.1. Remdamiesi šaltiniu A, nurodykite, ar šaltinyje B pateiktoje situacijoje yra pažeidžiamos vaiko teisės. Savo atsakymą paaiškinkite.

_____
_____
(1 taškas)

- 7.2. Kur patartumėte Tomui ieškoti pagalbos?

_____
_____
(1 taškas)

8. Teisių negali būti be pareigų. Įvardykite po tris pareigas, kurios būtų susijusios su lentelėje nurodytomis A ir B teisėmis.

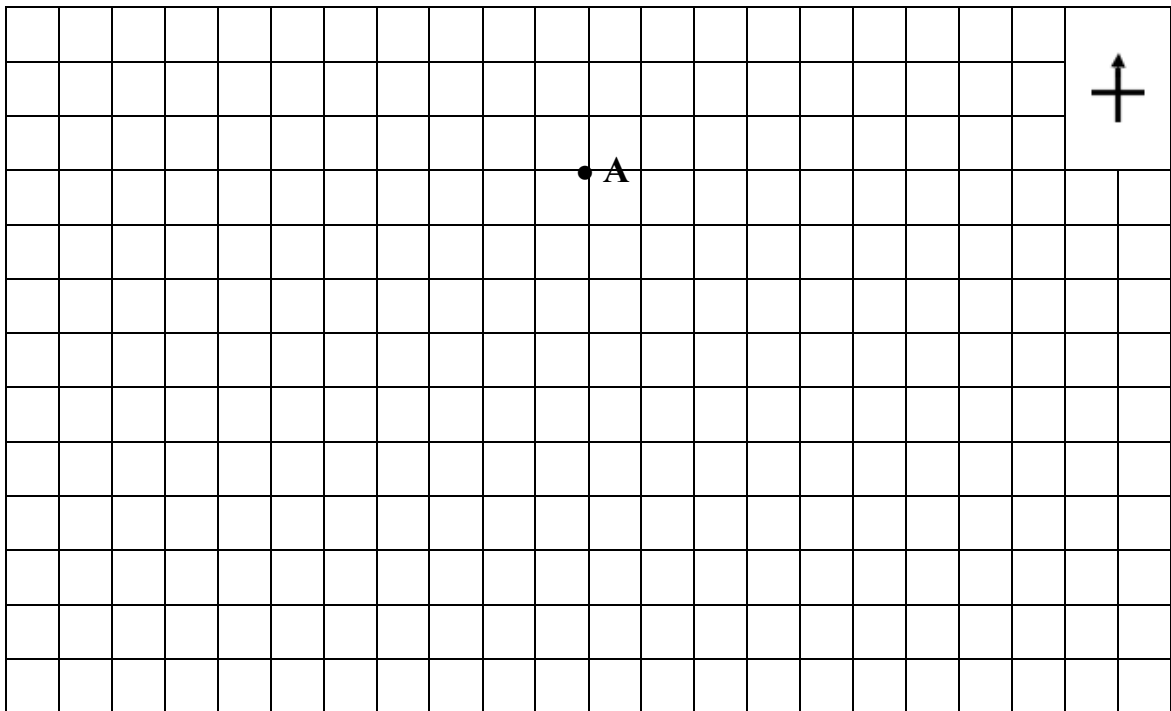
Teisės	Pareigos
A. Vaikai turi teisę būti su savo šeimomis arba su tais, kurie jais gali geriausiai pasirūpinti.	Pareigos susijusios su A teise • ..... • ..... • .....
B. Vaikai turi teisę turėti savo nuomonę ir laisvai reikšti savo požiūrį.	Pareigos susijusios su B teise • ..... • ..... • .....

(2 taškai)

9. Pagrįskite, kodėl vaikams svarbu žinoti tiek savo teises, tiek pareigas?

_____
_____
(1 taškas)

10. Naudodamiesi masteliu **M 1:300 000**, nubraižykite turistinės kelionės maršrutą. Maršrutas buvo sudarytas taip, kad turistai keliavo iš taško A į tašką B: 12 km į rytus, 9 km į pietus, 10 km į pietvakarius. Atlikdami užduotį užrašykite pasaulio kryptių (horizonto) simbolius.

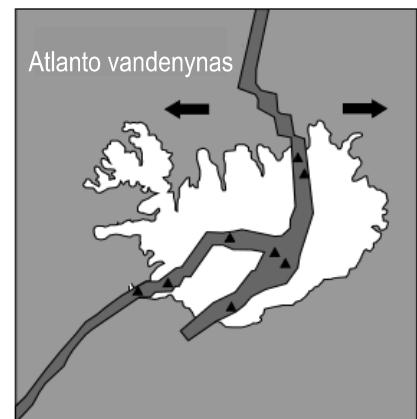
(3 taškai)

11. Naudodamiesi paveikslu, atsakykite į klausimus.

- 11.1. Koks plokščių pakraščio tipas pavaizduotas paveiksle?

- A Panyrančios.
- B Praslenkančios.
- C Susistumiančios.
- D Atsitraukiančios.

(1 taškas)

▲ Veikiantys ugnikalniai

- 11.2. Parašykite bent vieną reiškinių pavadinimą, kuris vyksta šio proceso metu?

(1 taškas)

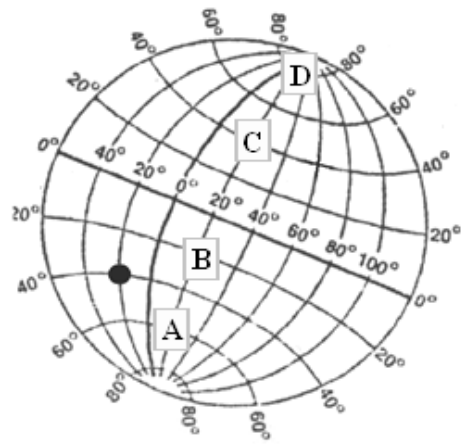
SOCIALINIAI MOKSLAI • 8 KLASĖ

12. Naudodamiesi paveikslu atlikite užduotis.

12.1. Kokioje platumoje yra pažymėtas taškas (●)?

- A 20° pietų platumos.
- B 20° šiaurės platumos.
- C 40° pietų platumos.
- D 40° šiaurės platumos.

(1 taškas)

12.2. Paveiksle paryškinkite pradinį dienovidinį.

(1 taškas)

12.3. Kuri raidė žymi šiaurės atogrąžą?

- A A
- B B
- C C
- D D

(1 taškas)

13. Naudodamiesi kartoschema atlikite užduotis.

13.1. Kokiu skaičiumi pažymėta šalis, kurios didžioji dalis gyventojų yra **baltai**? Parašykite šios šalies pavadinimą.

Nr. ____ šalies pavadinimas _____ (1 taškas)

13.2. Kuri iš skaičiais pažymėtų šalių yra **konstitucinė monarchija**?

- A 1
- B 2
- C 3
- D 4

(1 taškas)

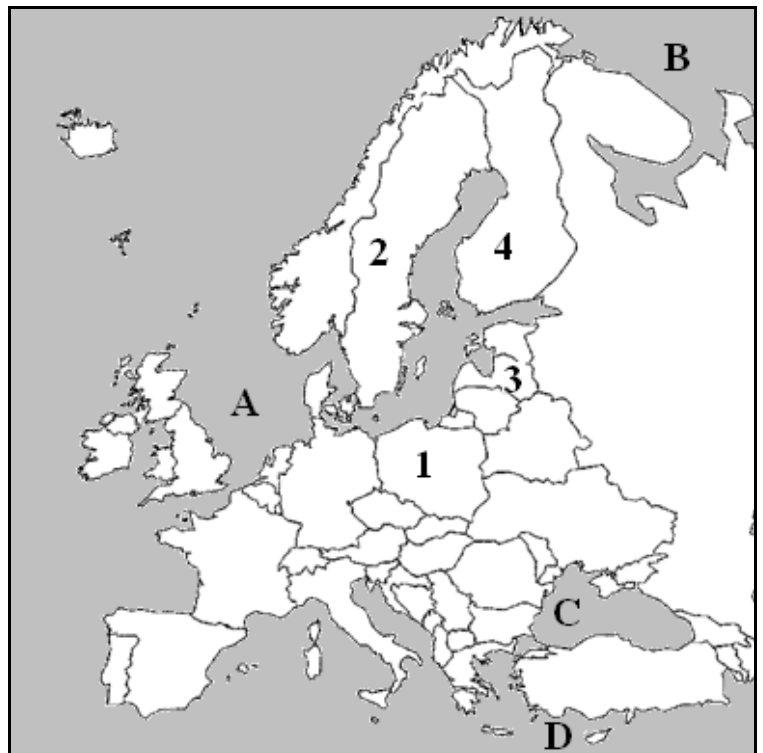
13.3. Kartoschemoje ženklu X pažymėkite šalį, kurios sostinė yra Briuselis.

(1 taškas)

13.4. Kuri raidė žymi Šiaurės jūrą?

- A A
- B B
- C C
- D D

(1 taškas)

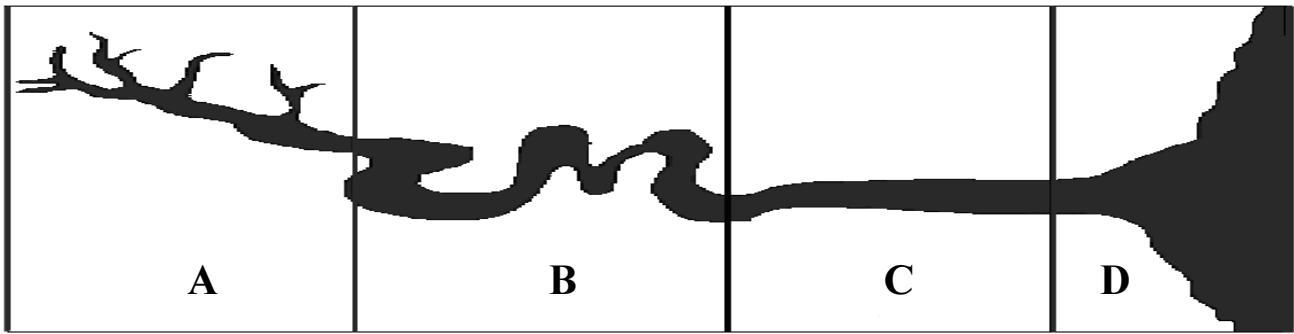

13.5. Kokie gamtos ištekliai išgaunami Šiaurės jūroje?

- A Akmens anglis.
- B Geležies rūda.
- C Vario rūda.
- D Nafta.

(1 taškas)

14. Naudodamiesi paveikslu, atlikite užduotis.

14.1. Schemoje raidėmis **A-D** pažymėtos upės dalys. Kuri raidė žymi upės **žemupį**?

- A A
- B B
- C C
- D D

(1 taškas)

14.2. Rodykle paveiksle parodykite upės tekėjimo kryptį.

(1 taškas)

14.3. Paveiksle apibraukite upės dalį, kuri labiausiai tinka upės laivybai. Atsakymą paaiškinkite.

(2 taškai)

14.4. Įsivaizduokite, kad upės C dalyje pastatytų užtvanką. Parašykite bent vieną faktą, įrodantį, kad užtvankos pastatymas gali būti žalingas aplinkai.

(1 taškas)